صبورالله سیاسنگ
پښتو ژباړه: رحمت آریا ۲۰۲۳ اکتوبر

۲۰۲۴/۰۴/۱۸

د (میر اکبر خیبر)
د قتل پلټنه
۶۷ برخه

په پام کې ده چې په ۲۰۲۴ز کال کې د میر اکبر خیبر د قتل د پلټنې په هکله دوهم توک ولیکل سي. له دې کبله له ټولو ښاغلو لوستونکو په ځانګړې توګه د افغانستان د خلق دیموکراتیک ګوند له لوړ پوړو او ټیټ پوړو غړو او عیني شهودو څخه هیله کېږي چې که د افغانستان د تأریخ د یوهٔ ناسپړل سوي باب په هکله کره او ناویل سوي دقیق معلومات په لاس کې لري نو یا دې له ما سره او یا دې له لیکوال ښاغلي ډاکټر صبورالله سیاسنګ سره د برېښنالیک د پتو له لارې اړیکه ونیسي او دغه تشه دې ډکه کړي. مه پرېږدئ چې تأریخ په راتلونکي کې تحریف سي.
په درنښت

د معلوماتو راټولونکی	صبورالله سیاسنګ
برېښنا لیک پته:	siasang@yahoo.com
پښتو ژباړه:	رحمت آریا - اکتوبر ۲۰۲۳
د برېښنا لیک پته:	RahmatArya@Rogers.com

سیاسنګ: د مرجان سیاسي اړیکه؟

جنرال پیروز: د مرجان د قصو او اعترافاتو پر بنسټ د حکمتیار د اسلامي ګوند غړی وو. دا چې ویل کېږي چې مرجان د کيڼ لاس نظریات لرل، چورلټ غلط دي. په همغو پینځلس شپو کې چې زه له مرجان سره وم، مرجان راته وویل: نـهٔ پوهېږم، یا زه لیونی سوی یم یا د تحقیق کسان لیونیان دي. پوښتنه مې وکړه څنګه؟ وئـې ویل: نن ئـې راته ویل که ووایې چې د خلق د ګوند غړی ئـې، موږ دې خوشې کوو.

سیاسنګ: ستاسو له خبرو داسي ښکاري چې په دې کار کې حفیظ الله امین لاس نـهٔ درلود؟

جنرال پیروز: امین دومره ساده سړی نـهٔ وو چې د سردار داؤود د وژلو لپاره کومه خامه نقشه جوړه کړي او هغـهٔ دې د وزیرانو په موټر کې له خُرَم سره یو ځای په پورته کېدلو سره ارګ ته ننوځي او پلان پلي کړي. البته امین داسي کارونه کړي دي چې د هغو په پرتلې د خُرَم د وژل کېدلو قضیه په هېڅ کې ده. خو کله چې حقیقت مطرح وي، باید یوازې او یوازې حقیقت وویل سي.

سیاسنګ: د مرجان د تحقیق هیأت؟

جنرال پیروز: صدیق واحدي وردک، میرګل او یو بل تن چې همدا اوس هرڅومره په ذهن مې فشار راوړم، نوم ئـې زما په یاد نـهٔ راځي.

سیاسنګ: د " داؤود خان د KGB په لومو کې" کتاب کې د الف. هارون [محمد اسحق الکوز] لیکنه، دغه کسان د تحقیق د هیأت په ډلې کې یاد سوي دي: "عبدالباقي، غلام نبي، غلام علي اتمر، فاروق یعقوبي، خیر محمد، همکار، قطره او نور پرچمیان.."

جنرال پیروز: دا صحیح خبره ده چې یاد سوي کسان د پرچم د جناح غړي ول خو راځئ په هماغهٔ کال کې چې د مرجان د نیول کېدلو او د تحقیق موضوع مطرح ده، ددغو کسان کاري دریځ ته یوه کتنه وکړو: د کابل له قلعهٔ قاضي څخه – باقي – د کورنیو چارو د وزارت د پېژند مدیر د هغې ستونزې پر بنسټ چې د کورنیو چارو له وزیر سره ئې درلودله لومړی د هلمند د ولایت د امنیې قوماندان وټاکل سو او بیا کور ناستی سو. غلام علي اتمر – د کورنیو چارو د وزارت د استخباراتو د شعبې غړی – له مسلکي اړخه ئې نهٔ سوای کولی د مرجان له تحقیق سره سرو کار ولري. نبي د ترافیکو د ریاست کارمند وو، قطره د قوای کار قوماندان، او خیر محمد د تعلیم او تربیې آمر. دغو کسانو د کومې مجرا له لارې کولی سوای د مرجان د تحقیق په لړۍ کې ونډه ولري؟ د الف. هارون مدعیات حقیقت نهٔ لري. (۲۰۰۹/ ۰۲/ ۱۹)

د مرجان تېښتې کېدل

احسان عثمان

په هغهٔ کال زه د تعقیب د آمریت غړی وم. په هغهٔ ورځ چې خُرَم وژل کېدهٔ، په خپل دفتر کې د جاپان له یوهٔ پلاوي سره په خبرو اترو بوخت وو. سره له دې چې د ترافیک د پولیسو افسر غلام سخي چې د جاپاني پلاوي د Escort [بدرګې] مسؤولیت پر غاړه درلود هم د وزیر د سکرتریت په دفتر کې حاضر وو، یو ناپېژندل سوی سړی د وزیر دفتر ته ننوځي. څو شېبې وروسته ئې له ځان سره دباندې بیایي او وژني ئې.

مازدیګر مهال وو چې د مرجان په نوم یو څوک ئې د کابل د امنیتي د قوماندانۍ انګړ ته راووست. د امنیې د قوماندانۍ جنایي آمر سمونوال جان محمد منګل زه احضار کړم او هدایت ئې راکړ چې د کورنیو چارو د وزارت د استخباراتو عمومي آمریت ته لاړ سم او له دوه وو تنو نورو افسرانو – خوشحال پیروز او خلیل الرحمن سره یو ځای، په قتل تورن مرجان، د ساتنې او محافظت مسؤولیت پر غاړه واخلم. ددې ترڅنګ د کابل امنیه قوماندان، ما او ببرک بابکر خیل ته دنده وسپارله چې مرجان د کورنیو چارو وزارت ته بوځو. د کورنیو چارو د وزارت په انګړ کې د کورنیو چارو وزیر، قدیر نورستاني، دفاع وزیر حیدر رسولي او په قوي احتمال سره د مالیې وزیر سید عبد الله هم حضور درلود. کله چې زموږ موټر ودرېدل او کوز سوو، قدیر نورستانی راوړاندې سو او له مرجان څخه ئې پوښتنه وکړه: تا وزیر صاحب وواژهٔ؟ مخکې له دې چې مرجان کومه خبره وکړي، یو بل موټر راغی او د جاپاني پلاوي د Escort مسؤول – غلام سخي ئې راووست. د کورنیو چارو وزیر مرجان په خپل حال پرېښود او ډېرې توندې سپکې سپورې ئې د ترافیک د پولیسو دغهٔ افسر ته وکړې. له ډېر سپکو سپورو وروسته ئې هدایت ورکړ چې غلام سخي دې حبس سي.

په هغه شپه چې د امنیې د قوماندانۍ د قرارګاه د ټولي قوماندان جګتورن تاج ګل اوریاخیل او د کابل د امنیې قوماندۍ تحصیلي آمر جګتورن ظاهر قندهاری په دندو بوخت ول، د توقیف د کوټې پر ساتونکو باندې خوب غلبه کوي. مرجان له همدغهٔ فرصت څخه په ګټه اخیستنې یو پهره دار په څوکۍ ولي او څوکۍ ئې په ککره لګېږي او پهره دار ټینګه ضربه ویني او مرجان د تېښتې تکل کوي چې ناکامه سو.

د همدې پېښې په پای کې، خوشحال پیروز، خلیل الرحمن او زه د مرجان د ساتنې لپاره توظیف کېږو.

مرجان ما تېږي کړی وو (جنرال عبدالغني عمرزی)

مرجان د مرکزي جنایي ریاست د ودانۍ په دوهم پوړ کې د پولیسو او څارنوالۍ د مختلط کمیسیون له لوري تر تحقیق لاندې وو. هغهٔ اعتراف وکړ چې په یوهٔ بنسټ پاله اسلامي تنظیم پورې منسوب دی او د پلان د وزیر د ترور لپاره توظیف سوی وو. هغهٔ د تروریستي ډلې پلان هم افشاء کړ او خپل جرمي شریکان ئې پولیسو ته معرفي کړل.

د تحقیق د کمیسیون یوهٔ غړي صدیق واحدي وردک، له مرجان سره یو ځانګړی آشنا پولیسي چلند وکړ او هره شپه ئې ورته لږ چرس او یو قطی سګرټ مقرر کړل. د هغهٔ د اعترافاتو ډېر کسټونه ثبت سول. تحقیقات پای ته ورسېدل. د شپې د دولسو بجو په شاو خوا کې مؤظف کمیسیون مرجان ته د پوښتنو دوه نورې پاڼې وسپارلې او ورته وویل سول هر هغهٔ څه ئې چې په شفاهي ډول ویلي وئې لیکي. د کمیسیون غړي لاړل او مرجان له خپل محافظ، جګتورن محمد ظاهر قندهاري سره په پینځلسمې کوټې کې پاتې سو. زه د څنګ په کوټې کې ناست وم ترڅو د مرجان وروستني لیکلي ځوابونه واخلم او په دوسیه کې ئې واچوم.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راليږلو مخکې په ځیر و لولئ

مرجان معمولاً د شپې له پلوه ډېر چای څښل. هغه شپه ئې هم ورته چای او چاکلیت د کوچني میز پر سر ایښي ول. مرجان په لیکلو بوخت سو او محافظ په کوټه کې دننه قدم واههٔ. ددوی تر منځ چوپتیا کې مرجان یوه خاصه موقع مساعده ګڼي او د چای په هماغهٔ میز د ظاهر په ککرۍ یوه ټینګه ضربه ورکوي او پلن ئې پر ځمکه غځوي.

ددې پېښې په شورماشور کې زه راويښ سوم او دالان ته راووتم، ګورم چې محافظ افسر په سرو وينو کې ليت پيت پرځمکه پروت دی او مرجان په کش اوګير کې هڅه کوي د هغهٔ وسله ورڅخه واخلي او وتښتي. خپله تومانچه مې په چټکۍ سره راوايستله او مرجان مې وګواښهٔ چې ځان تسليم کړي. ورپسې مې د تومانچې څو ميله ددهٔ پر مخ ورکړل او کاري ضربات ئې وخوړل او جګتورن مي له خطر څخه وژغورهٔ. د جنايي نوکريوال راغی، مرجان ته ئې ولچک واچول او انفرادي کوټې ته ئې بوت. ټپي افسر ئې روغتون ته ورساوهٔ او مرجان د محکمې له لوري په حبس دوام محکوم سو.

کله چې زه خپله د ۱۹۷۹ز کال د جنورۍ په مياشت کې د څرخي پلـهٔ زندان ته وغورځول سوم، مرجان په دوهم بلاک کې په چټکۍ زما خوا ته راغی او وئې ويل: "آخر له موږ سره يو ځای سوې". ما فکر وکړ چې له ما څخه به د غچ اخېستلو په موخې لاس او ګريوان سي، خو داسې ونـهٔ سول. اعصاب ئې له لاسه ورکړي ول او ليونی سوی وو. کله به ئې خندل او کله به په ژړا سو. کله به چې په حال وو، د سالم او روغ رمټ انسان په شان به ئې خبرې کولې. يوه ورځ ئې د تحقيق د وروستی شپې يادونه وکړه چې محافظ ئې څنګه وواههٔ او د تـېـښتې تکل ئې درلود او څنګه زه په موقع ورسېدلی وم. زما د تومانچې د ميل د ضرباتو له کبله ژور داغونه چې ددهٔ پر دواړو غمبورو پاتې ول، راوئې ښودل او په کړس ئې وخندل او زما پر اوږه ئې لاس کښېښود. (شب های کابل، ۱۳۷۴ لرم، [نوامبر ۱۹۵۵م]. ۹۳ او ۹۴ پاڼې)

څو ليکونه

(د مير اکبر خيبر په لاس ليکل سوي)

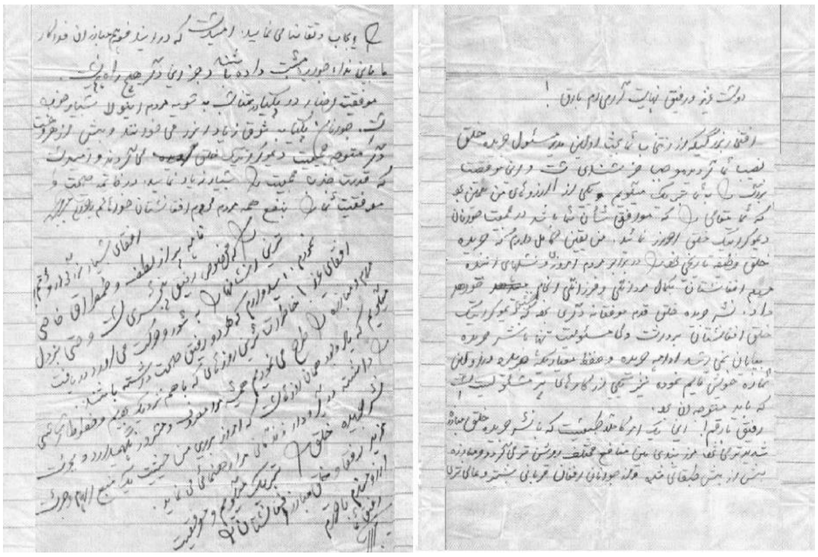

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولئ

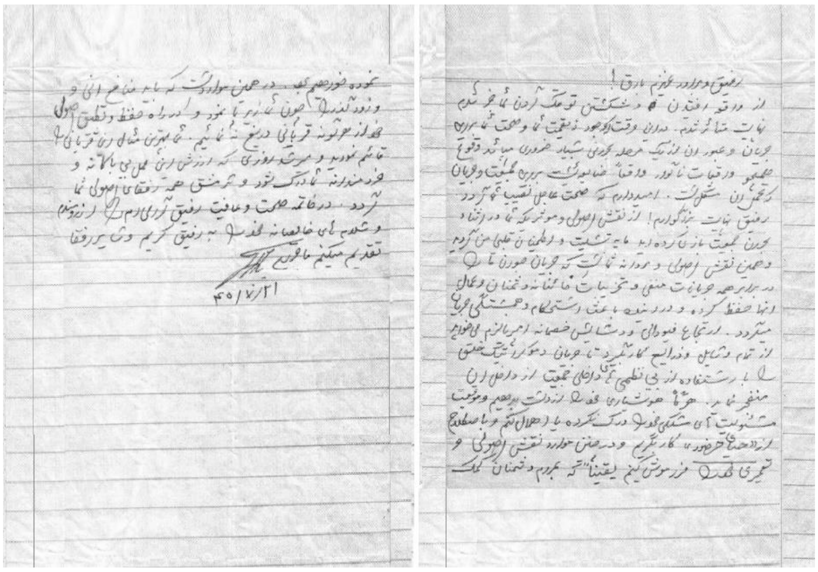

Photo credit: M.H. Bariq Shafiee – personal album

۱

زما ګران دوست او منلي ملګري بارق ته!

دا چي تاسو د "خلق" د جريدي د لومړني مسؤول مدير په توګه ټاکل سوي ياست او تاسو ته ستر وياړ په نصيب سوی دی، زما د خوښی لامل وګرځېد. ددغي ستري برپا مبارکي تاسو ته وايم. دا زما يوه هيله وه چي د "جمعيت جوانان ډيموکراتيک خلق" په منځ کي تاسو ته ستاسو له شأن سره مناسب درېځ درپه برخي سي. بشپړ ډاډ لرم چي د خلق جريده به خپله تأريخي دنده د افغانستان د اوسنيو خلکو او د راتلونکو نسلونو پر وړاندي په مېړاني او پوهي سره سر ته ورسوي. د خلق د جريدي خپرول يو بل بريالی ګام وو چي د افغانستان د خلق ډيموکراتيک غورځنګ اوچت کړ، خو مسؤوليت يوازي د جريدي په خپرولو پای ته نـهٔ رسېږي. د جريدي دوام او د هغهٔ معيار ساتل چي په خپلي لومړنی ګڼي کي ئـي ټينګ کړ، هم يو له مسؤوليته ډک کار دی چي بايد په پام کي وساتل سي.

بارق زما ملګريه! دا طبيعي خبره ده چي د خلق د جريدي په خپرولو سره مبارزه لا شدت مومي او د بـېلابـېلو ګټو تر منځ کربښي لا روښانه کـېږي. مبارزه ورځ تر بلي طبقاتي مبارزه سوي ده او له افغان ځوانانو څخه د ډېري قرباني غوښتونکي ده. هيله ده چي زموږ فداکارو مبارزينو دغـهٔ غږ ته مثبت ځواب ويلی وي، له دي پرته بله لاره هم نـهٔ سته. د پکتيا په ولايت کي د خلکو د پوهي د کچي په تـناسب د اخبار بريالیتوب ډېر ښـهٔ دی. د پکتيا ځوانان ئـي په ډېره مـينـه لولي او پام ئـي تر ډېـره "جمعيت ډيموکراتيک خلق" ته را اوښتی دی، هيله مند يم چي دا وکولی سي د "جمعيت" د جذب قدرت لا ډېر کړي. په پای کي ستاسو روغتيا او برپا د افغانستان د ټولو محرومو پرګنو په ګټه غواړم.

په درناوي – مير اکبر خيبر

نور بيا

زما درندو او ګرانو ملګرو...

يادونه: قدرمنو لوستونکو! دا هم د ښاعلی رحمت آريا د آرشيف: لينک

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de

يادونه: دليکني د ليکنيزې بڼي پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکي په ځير و لولـئ